

La joia de la corona d'espines

NARASIMHAN RAVI

Després de la sublevació, el refús de la corona. Ja fa sis anys que Sonia Gandhi –líder del Partit del Congrés indi, nascuda a Itàlia, nora d'Indira Gandhi i vídua de Rajiv Gandhi, tots dos expressers ministres assassinats– manté una agredada lluita amb els qui li critiquen els orígens estrangers.

I, ara que li arribava el moment del triomf, ara que havia derrocat a les urnes el règim nacionalista hindú d'Atal Bihari Vajpayee i el seu Bharatiya Janata Party (BJP), Gandhi anuncia que renuncia al càrrec que ja tenia a tocar.

Per què?

Anem una mica enrere, molt abans, fins i tot, del dia del resultat de les eleccions (que, per cert, ningú no havia previst). Els votants indis van oferir un doble triomf als valors liberals i triaren Gandhi a les urnes.

Per als no-iniciats direm que aquestes eleccions han demostrat que les qüestions que fan referència al pa de cada dia preocupen més que les del fervor religiós. També han demostrat que el cosmopolitisme tolerant pot prevaldre sobre el nacionalisme ètnic de curta volada. Al capdavall, els votants han ignorat l'origen de Gandhi i han votat a favor del seu partit i dels seus aliats.

Ja hi havia senyals que indicaven que els votants es revoltarien, però ningú no els volia interpretar: ni les enquestes, ni els set-ciències, ni tan sols els partits polítics que, sense creure-s'ho gaire, van acabar guanyant votants. Abans de les eleccions, gairebé tothom estava hipnotitzat pel factor del "benestar aparent", que propugnava el partit del poder. Les enquestes assenyalaven Vajpayee com a guanyador clar. Quin és el factor amb què no havien comptat? D'una banda, amb el fet que el fonamentalisme religiós hindú, que el BJP ha explotat com a arma electoral al llarg dels darrers quinze anys, ja no hi jugava. Sembla que els votants s'han cansat, finalment, de posar la religió al centre del discurs polític.

Tenien ganes de tornar a posar de manifest totes les qüestions relatives a la pobresa i a les mancances, a les desigualtats religioses i socials –tot plegat,

"Aquestes eleccions han demostrat que les qüestions que fan referència al pa de cada dia preocupen més que les del fervor religiós. També han demostrat que el cosmopolitisme tolerant pot prevaldre sobre el nacionalisme ètnic de curta volada. [...] Els votants han ignorat l'origen de Gandhi i han votat a favor del seu partit i dels seus aliats"

"La setmana de les eleccions va ser, per tot plegat, una setmana peculiar. En uns moments de gran saviesa col·lectiva, els votants van empènyer el fanatisme religiós cap a la sortida. En uns moments de gran sacrifici personal, Sonia Gandhi es va retirar, en l'hora del triomf. Tots aquests fets han ajudat a ennoblir la democràcia índia"

matèries que el debat religiós havia bandejat, en un país on el 82 per cent de majoria hindú havia aconseguit d'imposar-se a totes les minories, sobretot als musulmans.

L'únic partit que, d'alguna manera, ensumava els canvis, era el que ha perdut. Els darrers anys, el partit BJP havia intentat apartar les qüestions religioses

de l'agenda política, però, segons sembla, no se les ha pogut desllepar del tot.

Encara hi ha més: en comptes de fer referència a la pobresa –l'estendard de les campanyes i de la política índia–, el partit BJP ha buscat erigir-se en el partit de l'alta tecnologia i de l'Índia moderna, i ha triat l'eslògan "Índia en lluernà".

Queda ben clar que els votants no estaven a favor d'aquesta estranya barreja entre afers religiosos amagats i *boom* econòmic. El vot, però, no ha estat contra la modernització i contra les reformes econòmiques en si mateixes, sinó que senzillament és el preu per l'abandonament i la descurança.

Els pobres sentien que tenien poc suport dels líders a Nova Delhi, però també dels polítics que, per tot el país, es dedicaven a predicar el "bon govern" des d'una orientació urbana i des del punt de vista del desenvolupament de l'alta tecnologia (una preocupació que no els afecta ni poc ni massa, els pobres, en la vida diària).

Va quedar clar, també, que la qüestió dels orígens forans de l'aspirant a president, que havia provocat moltes lluites entre les classes urbanes mitjanes en el passat, ja no tenia cap raó de ser, com a arma electoral. La constitució índia no impedeix que un ciutadà naturalitzat indi, malgrat que haja nascut a l'estranger, pugui ocupar un càrrec públic, cosa que no ha aturat les crítiques dels del BJP. L'assetjament en aquest sentit, per tant, no els ha funcionat.

Després d'haver-la vista quatre anys com a líders de l'oposició, els indis han acceptat Gandhi com una índia més.

Després de la sorpresa del resultat de les eleccions, però, fou encara més sorprenent la notícia del dimarts dia 18 de maig, dia en què ens assabentàvem que Gandhi havia renunciat a ser primera ministra, després que el Partit del Congrés i els aliats li hagueren fet costat en unes eleccions molt dures.

Com podia fer una cosa així? Recordem que, en aquestes eleccions, ella hi guanyava molt més que ningú altre, fins i tot després de la renúncia. La

seua victòria va ser una barreja de democràcia i de successió dinàstica (en política índia, no és inusual que els càrrecs polítics, i fins i tot els escons, siguin heretats per les dones, els fills i les filles).

Potser, però, n'hauríem d'haver previst la renúncia. No hem d'oblidar que Gandhi va entrar en política a contracor, després que assassinaren el seu marit. I, malgrat que hi va tenir molts èxits –va fer revifar un Partit del Congrés que havia patit una derrota electoral darrere d'una altra, i estava en perill de davallar indefinidament–, però també sabia que els èxits que recollia tenien molt a veure amb la mística i amb l'aurèola del nom de Gandhi, a més de l'habilitat política que va demostrar.

L'interrogant era saber si un cognom així, que havia donat bons resultats per a un cap de l'oposició, era la millor ajuda per a una primera ministra.

És possible, de fet, que tinguera la sensació que la corona que li havien posat al cap seria ben aviat una corona d'espines. Per més que els votants s'entestaven a ignorar l'origen estranger de la futura primera ministra, els ultranacionalistes del BJP no paraven de burxar la ferida.

Pocs dies després que l'elegiren, S. Gurumurthy, un nacionalista hindú, escrivia al diari *The Pioneer* que la victòria de Gandhi era “un insult a l'ànima de l'Índia”. Diumenge 16 de maig, un altre ideòleg del BJP, K. N. Govindacharya, batejava els resultats com a “suïcidi cultural”. El president de l'estat indi de Madhya Pradesh, un dels caps grossos del BJP, va anunciar que encetaria una campanya per evitar que una persona estrangera poguera esdevenir primera ministra.

En comptes de fer callar el xovinisme i el nacionalisme ètnic, l'elecció semblava que havia obert una nova era de bel·ligerància, una era en què Gandhi hauria de continuar fent campanya a favor del dret fonamental de romandre al càrrec. No es veia capaç de lluitar més, i va renunciar-hi, guiada, segons va dir als membres del Partit del Congrés, per una “veu interior”.

Sonia Gandhi, líder del Partit del Congrés indi, en una imatge de 1999. Malgrat haver guanyat les darreres eleccions, ha hagut de renunciar a la presidència del seu país.

Segurament tenia raó. La qüestió dels orígens estrangers li hauria dificultat greument la presa de decisions –sempre l'haurien acusada de ser antiíndia, o de no protegir prou els interessos indis, a ella i a tot el seu govern. No s'hauria parlat de cap altra cosa en tota la legislatura.

Potser el que volia era aplanar el camí als fills, perquè la succeïren en política –el fill ha estat elegit membre del Parlament, en una campanya en què també la filla ha participat activament–. Ara tots dos són lliures, tan lliures com Gandhi pot arribar a ser.

I, fins i tot sense el càrrec, Sonia Gandhi continuarà com a pilar fonamental del Partit que governa. Segurament amb la decisió que ha pres, Gandhi ha eixamplat la distància entre el poder real i l'ofici de primer ministre. El Partit del Congrés té líders amb talent i amb experiència, com ara Manmohan Singh,

l'exministre d'Economia, arquitecte de les reformes que van obrir l'economia índia, al llarg dels noranta, i Pranab Mukherjee, un altre exministre d'Economia i gran estrateg. Cap dels dos no haurà de provar que són prou indis, però tampoc no sabem fins a quin punt els votants hi connectaran.

La setmana de les eleccions va ser, doncs, una setmana peculiar. En uns moments de gran saviesa col·lectiva, els votants van empènyer el fanatisme religiós cap a la sortida. En uns moments de gran sacrifici personal, Sonia Gandhi es va retirar, en l'hora del triomf.

Tots aquests fets han ajudat a ennoblir la democràcia índia.

Narasimhan Ravi és editor del diari 'The Hindu' i membre de la Kennedy School of Government

© *The New York Times* – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa